

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи

Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

Соціальна робота з різними категоріями клієнтів
(назва дисципліни)

підготовки бакалавра
(назва освітнього рівня)

Спеціальності 231 Соціальна робота
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота

Силабус навчальної дисципліни «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, за освітньо-професійною програмою Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота.

Розробник: Петрук Вікторія Віталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
протокол № 1 від 26 серпня 2022 року

Завідувач кафедри:

(доц. Чернета С.Ю.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота ОПП Соціальна педагогіка соціально-виховна робота ОС бакалавр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 120/4		Рік навчання 4
		Семестр 7-ий
		Лекції 30 год.
		Практичні (семінарські) 32 год. Лабораторні ____ год. Індивідуальні ____ год.
		Самостійна робота 50 год.
ІНДЗ: <u>нема</u>		Консультації 8 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача (-ів)

Викладач: Петрук Вікторія Віталіївна,
 Науковий ступінь кандидат педагогічних наук,
 Вчене звання доцент
 Посада доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
Контактна інформація
 Телефон: +380973517506
 Електронна пошта: Petruk.Viktoriiia@vnu.edu.ua
 Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Навчальна дисципліна «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів» належить до циклу нормативних дисциплін професійної підготовки бакалавра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійної програми Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота вивчається в сьомому семестрі, формою контролю є екзамен. На вивчення навчальної дисципліни відведено 4 кредити (120 годин), у тому числі: 30 годин лекційних, 32 год. практичних, 8 год. консультації та 50 год. самостійної роботи.

Навчальний курс спрямований для поглибленого формування знань про напрями, форми, принципи, методи та методики соціальної роботи з групами ризику та використання їх у роботі соціального працівника у соціальних службах та управліннях соціального захисту населення; а також сприятиме формуванню та закріпленню у майбутніх соціальних працівників практичних навичок у соціальній роботі з групами ризику.

2. Пререквізити (основи соціальної роботи, загальна, вікова та соціальна психологія) / **Постреквізити** (соціальний супровід сім'ї, система соціальних служб, соціально-правовий захист окремих категорій клієнтів, різні практики).

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів» є формування знань щодо принципів, змісту, методів і технологій соціально-педагогічної роботи з різними категоріями груп ризику; умінь реалізовувати стратегії та технології соціально-педагогічної роботи з групами ризику.

Завданням вивчення дисципліни «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів» є:

- розкрити механізми виявлення груп ризику і специфіку соціальної роботи з ними;
- розглянути сучасні стратегії та основні технології, які застосовуються в соціальній роботі з групами ризику;
- розкрити принципи та зміст соціальної роботи з різними групами ризику;
- з'ясувати специфіку застосування різних технологій соціальної роботи з певними групами клієнтів в соціально-педагогічній роботі.

4. Результати навчання (компетентності).

Навчальна дисципліна спрямована на формування:

Інтегральної компетентності:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальних компетентностей:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Фахових компетентностей:

ФК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК 3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

ФК 6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

ФК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

ФК 22. Здатність вибору і реалізації технологій соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю, з різними категоріями суб'єктів соціальної роботи в закладах освіти, позанавчальних закладах та закладах соціального спрямування.

ФК 25. Здатність здійснювати соціально-педагогічну підтримку сімей та дітей з урахуванням ключової ознаки вразливості, організовувати та проводити заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Очікувані програмні результати навчання:

ПР32. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПР34. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРУ2. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.

ПРУ8. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

ПРУ 9. Забезпечувати інклюзивні процеси, виявляти особливості та шляхи покращення життєдіяльності дітей та молоді з інвалідністю у соціальному середовищі.

ПРУ10. Організовувати та проводити соціально-педагогічний тренінг з різними категоріями клієнтів.

ПРК2. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ПРК3. Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.

ПРАіВ 6. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

ПРАіВ8. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ПРАіВ9. Здійснювати вибір і реалізацію технологій соціально-педагогічної роботи з різними категоріями суб'єктів соціальної роботи в закладах освіти.

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Методи та технології викладання ¹	Форма Контролю ² / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-практичні аспекти соціальної роботи з різними категоріями клієнтів							
Тема 1. Сутність соціальної роботи з групами ризику.	8	2	2	3	1	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/2
Тема 2. Соціальна робота з дітьми та молоддю з особливими потребами.	7	2	2	3	-	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/3
Тема 3. Соціальна робота з дезадаптованими дітьми	8	2	2	3	1	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/2
Тема 4. Соціальна робота з гіперактивними дітьми.	7	2	2	3	-	проблемна лекція Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/3
Тема 5. Соціальна робота із злочинцями.	8	2	2	3	1	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/2
Тема 6. Соціальна робота з особами без визначеного місця проживання, злидінними.	7	2	2	3	-	метод круглого столу / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/3
Тема 7. Соціальна робота з людьми похилого віку.	8	2	2	3	1	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	РЗ/К/2
Тема 8. Соціальна робота з безробітними.	7	2	2	3	-	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/3
Тема 9. Соціальна робота з ВІЛ-інфікованими людьми.	8	2	2	3	1	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/2
Тема 10. Соціальна робота	7	2	2	3	-	лекція-диспут /	ДС, ДБ/3

з дітьми-сиротами.						Zoom, Google Classroom, Office 365.	
Тема 11. Соціальна робота з особами схильними до наркоманії.	9	2	2	4	1	метод круглого столу / Zoom, Google Classroom, Office 365.	РЗ/К/2
Тема 12. Соціальна робота з особами, схильними до суїциду.	8	2	2	4	-	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	РМГ/3
Тема 13. Соціальна робота з юними матерями щодо попередження відмов від новонароджених дітей.	11	2	4	4	1	проблемна лекція Zoom, Google Classroom, Office 365.	РМГ/2/3
Тема 14. Соціальна робота з воїнами АТО.	8	2	2	4	-	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	РМГ/2
Тема 15. Соціальна робота з внутрішньо-переміщеними особами.	9	2	2	4	1	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	РМГ/3
Тести, контрольна робота 1							
Разом за модулем 1	120	30	32	50	8	100	
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота							60/тести
ІНДЗ (за наявності)							-
Всього годин/ Балів	120	15 ³	32	50	8	100	

Примітки:^{1/} Google Classroom, Office 365, Zoom – може застосовуватися одна з форм навчання або симбіоз у формі он-лайн лекцій для студентів з індивідуальним планом навчання або заочної форми навчання, а також для студентів, які мають пропуски з поважних причин та/або під час карантинних обмежень. ² / Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо. ³ У випадку набору студентів менше 15 (малокомплектна група) кількість аудиторних годин зменшується вдвічі (менше 7 (малокомплектна група) для заочної форми навчання) кількість аудиторних годин зменшується вдвічі. Теми не розглянуті аудиторно опрацьовуються студентами самостійно.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Змістовий модуль 1. Теоретико-практичні аспекти соціальної роботи з різними категоріями клієнтів

Тема 1. Сутність соціальної роботи з групами ризику – 3 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Проаналізувати таблицю «Групи проблем у житті дитини».

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника відповідно до періодів:

- дошкільне дитинство /дитинство, молодший дошкільний вік (1 -3 роки)/ і старший дошкільний (3-6 років) вік;
- - молодше шкільне дитинство (6-10 років);
- - підліткове дитинство (11-14 років);
- - рання юність (15-17 років).

Тема 2. Соціальна робота з дітьми та молоддю з особливими потребами – 3 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника відповідно до даної групи.

Визначте різні аспекти соціального захисту молоді.

Тема 3. Соціальна робота з дезадаптованими дітьми – 3 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника відповідно до даної групи.

Вивчити напрямки роботи центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді міста Луцька.

Тема 4. Соціальна робота з гіперактивними дітьми – 3 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Написати есе на тему «Особливості соціальної роботи з гіперактивними дітьми в шкільному просторі».

Тема 5. Соціальна робота із злочинцями – 3 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Написати есе на тему «Соціальна підтримка в'язнів у пенітенціарних установах та після виходу з них».

Тема 6. Соціальна робота з особами без визначеного місця проживання, злидінними - 3 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Складіть порівняльну таблицю напрямків соціальної роботи відповідно до зазначених груп.

Тема 7. Соціальна робота з людьми похилого віку - 3 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Підготувати сценарій свята для людей похилого віку в геріатричному закладі.

Тема 8. Соціальна робота з безробітними – 3 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Визначити причини та передумови виникнення безробіття в Україні та за кордоном.

Тема 9. Соціальна робота з ВІЛ-інфікованими людьми – 3 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Проаналізувати основні соціальні проблеми, з якими стикаються хворі на ВІЛ/ СНІД, і запропонувати шляхи їх вирішення.

Тема 10. Соціальна робота з дітьми-сиротами – 3 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Визначити проблеми соціалізації і адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та шляхи вирішення цих проблем у діяльності соціального працівника.

Тема 11. Соціальна робота з особами схильними до наркоманії – 4 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.

Визначте причини вживання наркотиків.

Тема 12. Соціальна робота з особами, схильними до суїциду – 4 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначте суть профілактики суїцидальної поведінки підлітка.

Тема 13. Соціальна робота з юними матерями щодо попередження відмов від новонароджених дітей – 4 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначте проблеми, причини та мотиви, які найчастіше призводять до відмов юних матерів від новонароджених.

Тема 14. Соціальна робота з воїнами АТО – 4 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.
Визначити особливості та напрями соціальної роботи з дітьми учасників АТО.

Тема 15. Соціальна робота з внутрішньо-переміщеними особами – 4 год.

Опрацювати основні поняття теми.

Визначити основні напрямки діяльності соціального працівника з відповідною групою.
Визначити технології соціальної роботи з внутрішньо-переміщеними особами.

IV. Політика оцінювання

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання.

Для усвідомленого й системного засвоєння курсу необхідною є систематична навчально-пізнавальна робота студентів в усіх видах і формах її організації: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота.

Контроль успішності студентів здійснюється з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання.

Аудиторні заняття переважно проводяться у вигляді лекцій, найчастіше – проблемних лекцій та лекцій-диспутів; практичних занять – з використанням інтерактивних методів: бесіда, дискусія, «асоціативний куш», проектна діяльність та робота в малих групах.

На практичному занятті студенти презентують конкретну проблему, вчать дискутувати, аргументовано доводити свою точку зору; об'єктивно оцінювати власні знання й уміння, а також, як експерти – знання своїх колег-одногрупників.

Модульна контрольна робота проводиться у вигляді письмового тестування.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.

Обов'язковими є:

1) поточний контроль – мультимедійне представлення завдання по темі, передбаченій силабусом, яке передбачає не лише володіння теоретичними знаннями, але й практичними вміннями. Максимальну кількість балів по темах модуля (по 2-3 бали), можна отримати за умови мультимедійного представлення завдання та виконання завдання самостійної роботи. За умови малокомплектної групи кількість аудиторних годин зменшується вдвічі, а максимальна кількість балів під час поточного оцінювання відповідно до тем збільшується вдвічі. Поточний контроль – максимум **40 балів**;

2) написання МКР (передбачається 1), МКР оцінюється **60 балами**.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. У форс-мажорних ситуаціях навчання може проходити також в он-лайн формі (за погодженням з деканатом).

Академічна доброчесність: виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 1 бал). Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Отримані сертифікати підвищення кваліфікації, участь у Вебінарах та ін., тема яких відповідає навчальній дисципліні зараховуються як: **6-15 год.** як виступ на 2 практичних; **15-30 год.** як виступ на 4 практичних.

Зарахування результатів формального, неформального та інформального навчання здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

V. Підсумковий контроль

Іспит проводиться у вигляді письмового тестування. Студентам пропонуються тестові завдання у кількості 30 запитань. Максимальна оцінка за іспит – **60 балів**.

Види тестових завдань:

- із вибором однієї правильної відповіді;
- із вибором декількох правильних відповідей;
- на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Програма іспиту затверджується на засіданні кафедри.

Студент, який набрав більше 75 балів в результаті поточного та підсумкового контролю має право погодитись на оцінку під час іспиту. У разі складання іспиту бали підсумкового контролю анулюються. Якщо студент набирає менше 60 балів за результатами поточного контролю та іспиту, він складає іспит повторно. Складання та перескладання іспиту проводиться згідно розкладу.

Питання іспиту

1. Проблемна ситуація в соціальній роботі.
2. Поняття «ризик» і «групи ризику».
3. Діти, як категорія групи ризику
4. Фактори ризику та ризикованої поведінки.
5. Соціальна робота з групами ризику
6. Соціальна робота з дітьми з особливими потребами.
7. Методики діяльності соціального працівника з сім'ями, які виховують дитину з інвалідністю.
8. Соціальна робота з особами без визначеного місця проживання, з обмеженими можливостями, інвалідами, мігрантами, злидненими.
9. Соціокультурна реабілітація дітей з функціональними обмеженнями у сім'ї.
10. Методики діяльності соціального працівника з сім'ями, які виховують дитину-інваліда.
11. Соціально-виховна робота з сім'єю, де є засуджені батьки, старші брати.
12. Соціальна робота з ув'язненими.
13. Стратегічні основи соціально-педагогічної діяльності в умовах пенітенціарних установ.
14. Сутність соціальної дезадаптації. Види дезадаптованих підлітків.
15. Соціальна з дезадаптованими дітьми.
16. Гіперактивність як соціально-педагогічне явище. Прояви гіперактивності. Причини гіперактивності.
17. Особливості соціальної роботи з гіперактивними дітьми в шкільному просторі.
18. Технології соціальної роботи з гіперактивними дітьми: діагностична робота з гіперактивними дітьми; психолого-педагогічна корекція гіперактивності дітей (соціальна робота з гіперактивними дітьми, вчителями в загальноосвітніх навчальних закладах та батьками гіперактивних дітей); соціально-педагогічна терапія гіперактивності у дітей та підлітків.
19. Соціально-психологічний портрет категорії групи ризику «люди похилого віку». Загальна характеристика старості. Особливості людей похилого віку.
20. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку.
21. Види соціальної роботи з людьми похилого віку.
22. Дослідження та порівняння виявлених проблем у даної категорії людей.
23. Соціальний портрет безробітних. Види, чинники та наслідки безробіття.
24. Соціальна робота з безробітними.
25. Технології роботи з безробітними.
26. Соціально-психологічний портрет ВІЛ-інфікованих: а) характеристика захворювання; б) статистика ВІЛ-інфікованих; в) шляхи передачі збудника; г) клінічна картина;

особливості проявів ВІЛ-інфекції у дітей; д) класифікація ВІЛ-інфекції.

27. Технології соціальної роботи з ВІЛ- інфікованими.
28. Проблема сирітства в Україні. Організація соціального захисту дітей-сиріт.
29. Напрямки соціально-виховної роботи з дітьми-сиротами у ЦССМ.
30. Форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування:
31. Діяльність соціального працівника у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
32. Соціальний захист та державна підтримка дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.
33. Соціально-психологічний портрет наркозалежних осіб.
34. Технології соціальної роботи з ВІЛ-інфікованими.
35. Сутність та види суїцидальної поведінки.
36. Чинники виникнення та особливості перебігу суїцидальної поведінки у молоді.
37. Виявлення суїцидальних тенденцій неповнолітніх.
38. Профілактика суїцидальної поведінки дітей та підлітків
39. Характеристика поняття «юне материнство». Основні причини юного материнства.
40. Проблеми і наслідки, що пов'язані з вагітністю, пологами і материнством у підлітковому віці.
41. Технології соціальної роботи з юними матерями.
42. Аналіз проблеми, причин та мотивів, які найчастіше призводять до відмов від новонароджених. Мультифакторна модель аномальної материнської поведінки.
43. Форми і методи профілактичної роботи в пологових будинках щодо попередження відмов від новонароджених дітей.
44. Соціально-виховна робота з юними матерями у Центрі матері та дитини. Індивідуальний план соціального супроводу породіллі.
45. Соціально-психологічний портрет воїнів АТО.
46. Соціальна робота з воїнами АТО та їх сім'ями.
47. Соціально-психологічна характеристика вразливої категорії населення – внутрішньо переміщені особи.
48. Сутність, напрями та етапи соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами
49. Технології соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами.
50. Робота соціального працівника з дітьми сімей внутрішньо-переміщених осіб.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Балута Л. І. Психолого-педагогічний аналіз формування особистості учнів та профілактика їх соціальної поведінки / Л. І. Балута // Нові технології навчання. 2011. № 30. С. 22-29.

2. Варбан Е. О. Типологія критичних життєвих ситуацій та психологічні особливості реагування на них / Е. О. Варбан // Вісник АПСВ ФПУ. 2009. № 2. С. 176 –183.
3. Горчіліна О. Є. Виховання безпечної поведінки у дітей дошкільного віку. URL : <http://dnz336.dnepredu.com/uk/site/vikhovna-robota.html>.
4. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання / За заг. ред. проф. І.Д.Зверєвої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. 536 с.
5. Життєві кризи особистості: у 2 ч. / [за ред. Донія В. М., Сохань Л. В., Єрмакова І. Г. та ін.]. К. : ІЗМН, 2008. Ч.1: Психологія життєвих криз особистості. 354 с.
6. Зайцева З. Г. Школа і важковиховувані підлітки. К. : Знання, 2011. с.78.
7. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» № 1706-VII від 20.10.2014
8. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21 червня 2001 р. Голос України. 27 липня 2001. № 132 (2632). С. 4
9. Капська А. Й. Соціальна робота: технологічний аспект.. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
10. Мацкевич Ю.Р. Підготовка соціальних педагогів до роботи з людьми похилого віку: визначення проблеми. *Наукові записки Ніжинського держ. пед. ун-ту ім. М. Гоголя. Сер. Психологопедагогічні науки*. 2001. № 2. С.37 - 41.
11. Методи роботи з групами ризику / Навчально-методичний комплекс; Уклала: Коробейнікова Л.Г. К, 2013. 60 с.
12. Петрук В.В. Проблеми соціалізації та адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. *Педагогіка [Текст]: зб. наук. праць: [матеріали V Всеукраїнського круглого столу «Педагогічний дискурс» (17 листопада 2020 р.)]*. Луцьк : Вежа-Друк. 2020. С. 110-112.
13. Підлітки груп ризику в Україні: виклики та час дій. Адвокаційний документ / ЮНІСЕФ, Укр. ін.-т соц. ослідж. ім. О. Яременка. К., Версо 04, 2011. 56 с.
14. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери / Мельник Л.А. та ін. ; за ред. Волинець Л.С. К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 72 с.
15. Соціальна робота з неповнолітніми, які перебувають у місцях позбавлення волі К., 2003. 220 с.
16. Соціальна робота молоді з обмеженою дієздатністю. К., 2000. 183 с.
17. Федорова М. А. Організація роботи з виховання соціальних цінностей дітей 6-7-го років життя (в умовах НВК «школа – дитячий садок»). *Актуальні проблеми сучасної дошкільної та шкільної педагогіки: Збірник науково-методичних праць молодих дослідників*. Житомир : Поліграфічний центр ЖДУ, 2010. С. 33–37.
18. Філь С. Вулична соціальна робота зі споживачами ін'єкційних наркотичних речовин. *Соц. політика і соц. робота*. 2004. № 1. С.71 - 85.
19. Чернецька Ю. Соціально-педагогічна взаємодія в умовах школи-інтернату. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2003. № 2. С.109 115.

Інформаційні ресурси

1. Бех І. Д. Психологічні джерела виховної майстерності/ URL http://pidruchniki.ws/19530610/pedagogika/psihologichni_dzherela_vihovnoyi_maysternosti_-_beh_id
2. Зайченко І. В. Робота з дітьми з неблагополучних сімей URL : http://pidruchniki.ws/17000308/pedagogika/pedagogika_-_zaychenko_ib.
3. Закон України «Про соціальні послуги» / <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/966-15>
4. Скаковська Л. А. Робота шкільного психолога з дітьми дошкільного віку URL : http://www.zippo.net.ua/index.php?page_id=508&Print=1.
5. Співак Л. М. Діагностика і корекція «Я-концепції» молодших школярів URL : http://pidruchniki.ws/17780811/pedagogika/diagnostika_i_korektsiya_ya-kontseptsii_molodshih_shkolyariv_-_spivak_lm.
6. Стан дотримання та захисту прав і свобод в Україні. URL

http://www.ombudsman.kiev.ua/d1_zm.htm